

Lisätiedot:

hyvinvointipäällikkö Laura Salomaa, puh. 040 194 8508

liikuntapäällikkö Tero Kuivalainen, puh. 050 3807687

kaupunginlakimies Lena Filipsson-Korento, puh. 050 354 0121

Taustaa

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 6 § mukaan kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kunnan on seurattava ja raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta sekä toteutetuista toimenpiteistä vuosittain kaupunginvaltuustolle.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteuttamiseksi Kauniaisten kaupunki laatii valtuustokausittain hyvinvointisuunnitelman sekä raportoi vuosittain kaupunginvaltuustolle sen toteutuksesta hyvinvointiraportin muodossa.

Edellinen hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022–2025 (**oheismateriaalina**) hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 19.12.2022 (§ 69) ja seuraavan valtuustokauden hyvinvointisuunnitelma tuodaan päätöksentekoon joko loppuvuodesta 2025 tai alkuvuodesta 2026.

Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden etenemistä sekä väestön hyvinvoinnin muutoksista on raportoitu kaupunginvaltuustolle Kauniaisissa tällä valtuustokaudella kaksi kertaa, vuosilta 2022 ja 2023. Vuosien 2024 ja 2025 osalta raportointi toteutuu laajassa valtuustokausittain laadittavassa hyvinvointikertomuksessa, joka esitellään valtuustolle keväällä 2025.

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) on yksi kunnan keskeisimmistä tehtävistä. Kuntalain 1 § korostaa, että kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on luonteeltaan ennaltaehkäisevää työtä, jonka tavoitteena on vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja sekä tukea asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta. Työhön sisältyy myös ehkäisevä päihdetyö sekä turvallisuuden parantaminen, kuten tapaturmien ja väkivallan ehkäisy.

Ihmisten hyvinvointi, terveys ja arjen turvallisuus kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa muun muassa varhaiskasvatukseen, koulutukseen, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen, liikunta-, ravitsemus- ja kulttuuripalvelujen, asumisen ja kaavoituksen, liikennejärjestelyjen sekä monien muiden kunnan lakisäätelysten tehtävien kautta. Tämä korostaa kokonaisvaltaisen lähestymistavan merkitystä hyvinvoinnin edistämässä, jossa kaikki sektorit tukevat toisiaan ja luovat perustan asukkaidensa hyvinvoinnille.

Hyvinvointisuunnitelma

Keskeisenä lähtökohtana uudelle hyvinvointisuunnitelman suunnittelulle on vaikuttavuuden ja selkeyden tavoittelu. Uudessa hyvinvointisuunnitelmassa on

vahva strategia- sekä talouskytkös, mutta ennen kaikkea suunnitelmassa pyritään selkeyttämään ja johdonmukaistamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuuden, hyvinvointisuunnitelman konkreettisten toimenpiteiden ja palveluiden omien toimintasuunnitelmien yhteyttä. Lisäksi uuteen hyvinvointisuunnitelmaan tullaan sisällyttämään useita niin lakisääteisiä kuin kunnan vapaaehtoisia ohjelmia tavoitteineen. Tällä pyritään ennen kaikkea yhdistämään useiden eri ohjelmien lähemmän tarkastelun myötä ilmennyt päällekkäisyys, sekä keskittyä kaikessa kunnan peruspalveluiden kautta tapahtuvassa hyvinvointia ja terveyttä edistävässä toiminnassa vaikuttavuuteen, selkeyteen sekä toimenpiteiden tehokkuuden saavuttamiseen etenkin hyvinvoinnin- ja sivistyksen toimialan organisaatiossa.

Todettakoon, että aiemmin on jo päätetty, että kaupungin osallisuutta edistävät tavoitteet kirjataan jatkossa hyvinvointisuunnitelmaan (KH 9.12.2024 § 180) sekä tuotu esiin, että kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:ssä mainitut tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot, yhteistyö ja seuranta sisällytetään hyvinvointisuunnitelmaan (KV 20.5.2024 § 15 ja KH 18.11.2024 § 163), jolloin näistä ei enää laadita erillisiä asiakirjoja.

Liikkumis- ja liikuntapaikkasuunnitelmien käsittely

Vuoden 2024 talousarvioehdotusta käsiteltäessä kaupunginhallitus hyväksyi kokouksessaan 27.11.2023 (§ 206) seuraavan muutoksen talousarviokirjaan: *“Sivun 65 sivistystoimen vuoden 2024 strategisten toimenpiteiden taulukon kohtaan 3.2 ”HYTE-työ” lisätään: Liikkumis- ja liikuntapaikkasuunnitelmat viedään kaupunginhallituksen käsiteltäväksi”*. Vahingossa tämä jäi lisäämättä valtuuston 18.12.2023 (§ 73) käsittelemään ja hyväksymään talousarvioon vuodelle 2024, mikä sitten johti myös siihen, että asiakirjoja ei tuotu vuoden 2024 aikana kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Liikkumis- ja liikuntapaikkasuunnitelmilla viitataan kaupunginhallituksen hyväksymään liikkumisohjelmaan 2020–2023 (**oheismateriaalina**) (KH 29.3.2021 § 59) ja liikuntapaikkasuunnitelmaan 2020–2030 (**oheismateriaalina**) (KH 31.5.2021 § 118). Jälkimmäinen on osa liikkumisohjelmaa.

Liikkumisohjelman tarkoituksena oli ohjata Kauniaisten liikunnan kehittämistä kaikilla sen osa-alueilla sekä liikuntapaikkarakentamista kyseisinä vuosina. Hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2022–2025 on huomioitu ja kirjattu liikkumista koskevia tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita, ja liikkumisohjelma on toiminut hyvinvointisuunnitelman työn lähteenä.

Kaupunginhallituksen hyväksyessä liikkumisohjelman, kaupunginhallitus samalla päätti, että siitä raportoidaan vuosittain kulttuuri- ja vapaa-aikavaliokunnalle, nykyisin hyvinvointi- ja vapaa-aikavaliokunnalle. Ohjelmasta on raportoitu valiokunnalle erikseen vuosina 2022 ja 2023. Vuoden 2023 raportointi sisältyi kaupungin hyvinvointiraporttiin 2023 (s. 49–61), joka käsiteltiin myös kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa ([KH 10.6.2024 § 90](#)). Liikkumisohjelma ei ole enää voimassa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on muuttanut kuntien roolia liikunnan edistämässä merkittävästi. Kuntien vastuulle jäi hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte-työ), mukaan lukien liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden tukeminen. Tämä muutos vaikuttaa erityisesti kuntien tehtäviin, resurssien kohdentamiseen ja liikunnan rooliin ennaltaehkäisevänä toimintana.

Kuntien rooli korostuu liikuntapalveluiden järjestämisessä ja niiden saavutettavuuden parantamisessa. Kunnat keskittyvät entistä enemmän liikunnan edistämiseen yhteisöllisyyden ja osallistamisen kautta. Esimerkiksi liikuntapalveluja pyritään kehittämään niin, että ne tavoittavat kaikenikäiset, erityisesti riskiryhmät ja vähemmän aktiiviset.

Liikuntapalveluiden ja hyvinvointityön tulosalueen työ kulkevat käsi kädessä, sillä molemmat yksiköt pyrkivät edistämään kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Liikkumisen edistäminen on keskeinen osa kokonaisvaltaista hyvinvointia, ja parantaa kuntalaisten fyysistä terveyttä, vähentää sairauksien riskiä ja edistää henkistä hyvinvointia. Hyvinvointisuunnitelmassa korostetaan liikunnan merkitystä osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Jo hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 laatimisen yhteydessä havaittiin, että liikkumisohjelma 2020–2023 ja hyvinvointisuunnitelma sisältävät paljon päällekkäisyyksiä, minkä takia uuden liikkumisohjelman laatimista ei ole kiirehditty. Molemmat ohjelmat korostavat liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden merkitystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä.

Alla on kuvattuna keskeisiä päällekkäisyyksiä ohjelmien välillä.

Kauniaisten hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 liikkumisen edistämisen toimet ja liikkumisohjelman päällekkäisyydet:

Hyvinvointisuunnitelma	Liikkumisohjelma
Painopistealueina on muun muassa: <ul style="list-style-type: none"> - Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen ja terveyserojen kaventaminen - Nuorten elämäntilanteen ja terveystottumusten parantaminen - Työikäisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen - Aikuisväestön, erityisryhmien ja ikäihmisten toimintakyvyn edistäminen; terveyserojen kaventaminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liikkumattomuuden vähentäminen 2. Fyysisen aktiivisuuden lisääminen elämäntilanteessa 3. Liikunta osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sairauksien ennaltaehkäisyä, hoitoa ja kuntoutusta 4. Liikunnan aseman vahvistaminen
Liikkumisen edistämiseen liittyviä tavoitteita hyvinvointisuunnitelmassa on yhteensä 4 ...	... ja nämä löytyvät myös liikkumisohjelmasta 2020–2023.
Hyvinvointisuunnitelmassa 2022–2025 nämä tuodaan esille mm. seuraavien liikuntaohjelmien kautta: Liikkuva lapsi, Liikkuva koulu ja Liikkuva aikuinen. Tämän lisäksi hyvinvointisuunnitelmassa mainitaan elintapaohjauksen myötä seniorit. Näin ollen hyvinvointisuunnitelma kattaa myös kaikki ikäryhmät.	Liikkumisohjelma painottaa fyysisen aktiivisuuden lisäämistä eri ikäryhmissä, kuten varhaiskasvatuksessa, kouluissa, työikäisillä ja ikäihmisillä.

Arkiliikunnan lisäämiseksi hyvinvointiohjelmassa tuodaan esille myös pyöräilyn tärkeyttä ja esteiden vähentämistä näiden osalta.	Arkiliikunnan lisäämiseksi liikkumisohjelmassa tuodaan esille myös pyöräilyn tärkeyttä ja esteiden vähentämistä näiden osalta.
Molemmat ohjelmat pyrkivät kaventamaan terveys- ja hyvinvointieroja. Hyvinvointisuunnitelmassa terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen on yksi keskeisistä tavoitteista, ja siihen pyritään muun muassa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.	Molemmat ohjelmat pyrkivät kaventamaan terveys- ja hyvinvointieroja. Liikkumisohjelmassa tämä näkyy erityisesti vähän liikkuvien ja sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien ryhmien liikuntamahdollisuuksien parantamisena.
Molemmat ohjelmat korostavat yhteistyön ja poikkihallinnollisuuden merkitystä eri toimijoiden välillä, kuten kolmannen sektorin ja kaupungin eri toimialojen kesken.	Molemmat ohjelmat korostavat yhteistyön ja poikkihallinnollisuuden merkitystä eri toimijoiden välillä, kuten kolmannen sektorin ja kaupungin eri toimialojen kesken.
Molemmissa ohjelmissa on samankaltaisia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat ikäihmisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistämiseen. Hyvinvointisuunnitelmassa puolestaan painotetaan ikäihmisten toimintakyvyn edistämistä ja sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien ikäihmisten osallistumista liikuntaryhmiin.	Molemmissa ohjelmissa on samankaltaisia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat ikäihmisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistämiseen. Liikkumisohjelmassa tämä näkyy esimerkiksi ikäihmisten liikuntasuosittelun ja tavoitteiden muodossa.
Molemmat ohjelmat tukevat kestävä kehityksen tavoitteita. Hyvinvointisuunnitelmassa kestävä kehityksen tavoitteet yhdistyvät kaupungin strategiaan ja hyvinvoinnin edistämiseen	Molemmat ohjelmat tukevat kestävä kehityksen tavoitteita. Liikkumisohjelmassa tämä näkyy esimerkiksi kestävä liikunnan edistämisenä, kuten pyöräilyn ja kävelyn suosiminen

Litteenä on koonti liikunnasta edistävästä toimenpiteistä, joita on toteutettu vuonna 2024 ja joita on suunnitteilla vuodelle 2025, mistä ilmenee selvästi liikuntapalveluiden ja hyvinvointityön tulosalueen työn nivoutuminen toisiinsa.

Liikuntapaikkasuunnitelma 2020–2030

Liikuntapaikkasuunnitelman tavoitteena on ohjata Kauniaisten liikuntapaikkarakentamista, kunnostamista ja kehittämistä vuosina 2020–2030 (KH 31.5.2021 § 118). Suunnitelman on tarkoitus jätkeä kaupungin liikuntapaikkojen kehittämistä ja antaa tiedollista pohjaa liikuntapaikkainvestoinneista päätettäessä. Liikuntapaikkarakentamisen keskeisenä tavoitteena on edistää liikunnan keinoin väestön hyvinvointia elämänkulun eri vaiheissa, ylläpitää kansalaisten työ- ja toimintakykyä, lisätä ikäihmisten omatoimisuutta ja elämänhalua sekä vahvistaa yhteenkuuluvuutta. Liikuntapaikkasuunnitelman tarkoitus on toimia tausta-aineistona seuraavien

vuosien suuremmille investoinneille eikä erillistä raportointia ole aiemmin vaadittu.

Liikuntapaikkasuunnitelmassa hyödynnetään laajasti dataa, mikä on jo sellaisenaan valtuustolle raportoitavan laajan hyvinvointikertomuksen pohjana. Tilastot kuvaavat esimerkiksi kunnan:

- 1) liikuntapaikkojen lukumäärän/1000 asukasta, (Lipas.fi)
- 2) liikuntatoimen toimintamenot/asukas,
- 3) investoinnit liikuntaan/asukas,

ja (TEA-viisari)

- 4) liikuntapaikkojen saavutettavuuden ja tarpeen,
- 5) Liikunnan edistämisen TEA-pistemäärän,
- 6) kunnan järjestämät liikkumisryhmät työttömille, opiskelun ulkopuolella oleville.

Lisäksi kunnan terveyden edistämisen aktiivisuutta kuvaavassa [TEA-viisarissa](#) on useita muitakin eri indikaattoreita liittyen liikuntaan ja liikuntapalveluihin kunnassa.

Edellä olevan perusteella ja huomioon ottaen, että liikuntapaikkasuunnitelman dataa raportoidaan luottamushenkilöille muutenkin vuosittain hyvinvointiraportissa tai -kertomuksessa sekä että suunnitelman pohjalta tulevat investoinnit sisältyvät vuosittaiseen talousarviotyöskentelyyn, ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi tuoda vuoteen 2030 saakka voimassa olevaa liikuntapaikkasuunnitelmaa erikseen käsiteltäväksi.

Yhteenveto

Liikunnan edistäminen on olennainen osa kokonaisvaltaista hyvinvointia, ja liikuntapalveluiden työ tukee kaupungin keskeisiä hyvinvointityön tavoitteita. Yhteistyö näiden kahden toimijan välillä varmistaa, että kuntalaiset saavat monipuolisia ja kattavia palveluita, jotka edistävät heidän terveyttään ja hyvinvointiaan. Edellä esitetyn perusteella katsotaan, ettei ole tarkoituksenmukaista laatia ja ylläpitää kahta erillistä pitkälti samoja asioita käsittelevää ohjelmaa.

Hyvinvointisuunnitelma on lakisääteinen ja kattaa laajemmin kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen, kun taas liikkumisohjelma ei ole lakisääteinen.

Liikkumisohjelma esitetään sen vuoksi liitettäväksi osaksi tulevaa hyvinvointisuunnitelmaa, joka valmistellaan vuoden 2025 aikana. Erillisen ohjelman sijaan liikkumisen edistämiseksi asetettavat tavoitteet tulevat osaksi hyvinvointisuunnitelman tavoitteita. Liikkumisen edistämisen keskittäminen hyvinvointisuunnitelmaan mahdollistaa vaikuttavamman toimeenpanon, sujuvoittaa hallinnollisia prosesseja ja tehostaa raportointia. Hyvinvointisuunnitelmassa otetaan huomioon liikkumisen edistämisen hyvinvointia ja terveyttä edistävä näkökulma elämänkaarittain läpileikkaavina poikkihallinnollisina tavoitteina ja toimenpiteinä.

Tätä muutosta tukee myös ajatus siitä, että kaupungin monia erilaisia ohjelmia yhdistämällä ja karsimalla, pystytään myös tukemaan eri tavoitteiden ja

toimenpiteiden vaikuttavuutta ohjelmatyötä yksinkertaistamalla ja selkeyttämällä. Tämä lähestymistapa auttaa selkeyttämään kaupungin strategisia tavoitteita ja varmistamaan, että kaikki toimenpiteet ovat linjassa keskenään ja tukevat toisiaan. **Oheismateriaalina** on kuvaus hyvinvointisuunnitelman prosessien synkronoisesta.

Liikuntapaikkasuunnitelma 2020–2030 jäisi voimaan erillisenä asiakirjana toimien edelleen pohjana vuosittaiselle talousarviovalmistelulle. Suunnitelma päivitetään tarvittaessa liikkumisen edistämisen kuvauksen rinnalla.

Vaikka valtuusto hyväksyykin hyvinvointisuunnitelman, kaupunginhallituksen tehtävänä on vastata valtuuston päätösten valmistelusta (Kuntalaki 39 §).

Kaupunginjohtaja Christoffer Masar:

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä edellä olevan selvityksen vastauksena vuoden 2024 strategisten toimenpiteeseen liikkumis- ja liikuntapaikkasuunnitelmista.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää, että erillisen liikkumishojelman sijaan kaupungin liikuntaa edistävät tavoitteet kirjataan jatkossa hyvinvointisuunnitelmaan.

.....

Merkittiin, että hyvinvointipäällikö Laura Salomaa ja liikuntapäällikkö Tero Kuivalainen selostivat asiaa.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liitteet:

Liikkumista edistävät toimenpiteet 2024-2025

Oheismateriaali:

Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022–2025

Liikkumishojelma 2020-2023

Liikuntapaikkasuunnitelma 2020-2030

Hyvinvointikertomus- ja suunnitelma - prosessin synkronointi